

Як вберегтися від укусу кліща?

Сезон активності кліщів починається навесні та триває до осені. Найвища активність щороку припадає на квітень-травень та серпень-вересень. Підхопити кліща можна у будь-яких зелених насадженнях міста. Кліщ нападає на свою жертву, сидячи у траві, або на гілках чагарників, рідше - з землі. Існує розповсюджена думка, що вони можуть стрибнути на людину з дерева. Це є міф, оскільки кліщі не піднімаються вище 50 см. Коли повз проходить людина або тварина, кліщ чіпляється за них передніми лапками і мандрує по їхньому тілу шукаючи місце для укусу. Кліщ обирає на тілі жертви ділянку з найніжнішою шкірою та присмоктується протягом 15-20 хвилин, при цьому виділяє анестезуючу рідину, що робить укус практично безболісним. Через кілька днів в місці укусу з'являються припухлість, свербіж, почервоніння, сам кліщ збільшується у розмірах.

За [даними](#) Міністерства охорони здоров'я України, щорічно із укусами кліщів за медичною допомогою звертаються в середньому близько 20 тис. людей.

Укус кліща не завжди є небезпечним для людини. Має значення, чи кліщ інфікований збудниками, що розвивають захворювання у людини, коли потрапляють в її організм. Кліщі є переносниками та резервуаром для збудників таких захворювань, як кліщовий вірусний енцефаліт, кліщовий бореліоз (хвороба Лайма) та ін. Для нашого регіону актуальні саме два перших захворювання. Ризик потрапляння збудників в організм людини від інфікованого кліща збільшується з часом присмоктування. Тобто, чим триваліше він прикріплений, тим більший ризик інфікуватися.

Кліщовий бореліоз має локальні симптоми, найчастіше це шкірні прояви. Наприклад, мігруюча еритема. Також може спостерігатися підвищена температура, артрит. Проте симптоми проявляються лише після інкубаційного періоду, що в середньому становить від 10 днів до місяця.

Як вберегтися від укусу кліща?

1. Одягайте світлий одяг (на ньому краще видно кліщів) з довгими рукавами і капюшоном, штани заправляйте в шкарпетки.

2. Використовуйте репеленти (засоби, що відлякують кліщів, для обробки одягу та тіла). Препарати слід купувати в аптечній мережі, наносити відповідно до інструкції!

3. Оглядайте свій одяг і періодично проводьте ретельну перевірку, звертаючи особливу увагу на наступні частини тіла: шию, пахви, пахову область, вушні раковини - у цих місцях шкіра особливо ніжна і тонка, й кліщ найчастіше присмоктується саме там.

4. Перевірте тіло дітей та своє тіло на наявність кліщів після того, як ви були на вулиці, навіть у власному дворі.

5. Прийміть душ незабаром після того, як Ви повернулися з прогулянки. Душ протягом найближчих двох годин знижує ризик укусу кліща. Пам'ятайте, що кліщ присмоктується до тіла протягом приблизно двох годин.

6. При поверненні додому, необхідно одразу зняти і ретельно оглянути одяг, випрати та випрасувати його. Найчастіше кліщі чіпляються до одягу людини, тому можуть присмоктуватись не лише під час перебування на природі, а й згодом, перекочувавши із одягу. Не варто залишати цей одяг біля ліжка чи спати у ньому. Витрушування одягу не рятує від кліщів.

7. Якщо в будинку є домашні тварини, які також були з Вами на прогулянці, їх також потрібно оглянути на наявність кліщів.

Що робити, якщо вкусив кліщ?

Якщо присмоктування кліща все ж сталося, видалити непрошеного гостя треба якнайшвидше: чим більше часу пройшло від присмоктування кліща, тим більша вірогідність зараження.

При виявленні кліща на шкірі:

- потрібно негайно звернутися до найближчого травматологічного пункту, де кліща видалять, оброблять місце укусу та нададуть рекомендації щодо подальшого спостереження. Якщо це неможливо, постарайтесь видалити його самостійно: кліща потрібно захопити якомога ближче до хоботка, потім його акуратно

підтягнути, при цьому обертаючи навколо своєї осі в зручну сторону. Зазвичай через 1-3 обороти кліщ витягується цілком разом з хоботком. Якщо ж паразита спробувати висмикнути, то велика ймовірність його розриву;

- видалення кліща необхідно проводити з обережністю, не здавлюючи його тіло, оскільки при цьому можливе видавлювання вмісту кліща разом із збудниками хвороб в ранку. Важливо не розірвати кліща при видаленні - залишена в шкірі частина може викликати запалення і нагноєння. При цьому варто врахувати, що при відриві головки кліща процес інфікування може продовжуватися, оскільки в слинних залозах і протоках присутня значна концентрація вірусу кліщового енцефаліту;
- якщо при витяганні кліща відірвалася його головка, яка має вигляд чорної крапки, місце присмокування протирають ватою або бинтом, змоченими спиртом, а потім видаляють головку стерильною голкою;
- після видалення кліща ретельно вимийте руки з милом;
- протягом двох тижнів потрібно щоденно вимірювати температуру тіла, а в разі її підвищення чи виникнення почервоніння на шкірі – звернутися до лікаря.

Не мають під собою жодних підстав деякі надумані поради про те, що для кращого видалення слід накладати на кліща, що присмоктався, мазеві пов'язки або використовувати масляні розчини. Масло може закупорити дихальні отвори кліща і він помре, так і залишившись в шкірі.

Що ж робити з вилученим кліщем? Чи варто проводити обстеження кліща на виявлення збудників бореліозу та енцефаліту?

Центр з контролю та профілактики захворювань не рекомендує проводити дані дослідження оскільки:

- не завжди інфікований кліщ може інфікувати Вас;
- не завжди неінфікований кліщ означає, що здорові Ви.

Важливо, які частинки кліща залишаться, в якій формі він буде доставлений на аналізи. Наприклад, якщо кліщ був присмоктаний до тіла більше ніж 24 години,

він уже встиг передати всі інфекційні збудники людині. Також не всі частинки кліща мають інфекційні спірохети. Не відомо, яку саме частинку комахи ви принесли в лабораторію.

Найкращий спосіб вберегти себе – використовувати всі можливі методи профілактики та дотримуватися рекомендацій лікаря!

Підготували:

завідувач кафедри педіатрії та дитячих інфекційних хвороб, д.мед.н., професор
– Колоскова Олена Костянтинівна;

асистент кафедри педіатрії та дитячих інфекційних хвороб – Горбатюк Інна Борисівна